

Հիւճ 3

Նիւ ԵՈՐԻ, ՆՈՅԵՄԲԵՐ 30, 1918

Նօ. 48

ՄԻՒՆՏԵՐԻՃԱԹ

ՊԵՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

Թիւրք Միւսալեհա Գօնփէրանսընա

գապուլ օլունանա՞գ մը

Քայգըն քէնաի քէպալարնա խիյանէքի

էրմէնիլէրէ իսքիզալիյէք վէրիմէսի

ՖՈՒՐՍԱԹՏԱՆ ԻՍԹԻՖԱՏԷ

ՊԱՂՏԱՏ ՍԻՒՐԿԻՆԵՐԻՆՏԷՆ

ՆԷՏԷՆ ՍՕՆՐԱ (Շիր)

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

Weekly Periodical

“CILICIA”

Published by

HAIG PUBLISHING CO., 138 E. 26th St., New York

Կ Ի Լ Ի Կ Ի Ա
ԻԼՄԻ, ԱՆԼԱԳԻ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻ
ՀԱՖԹԱԼԸԳ ՂԱԶԷԹԱ

Ճիւմաս Էրթէսի կիւնկերի նէք օլունուր

Մուհարրիրէր՝
ՍՏԵՓԱՆ Պ. ԵԱԳՈՒՊԵԱՆ ԼՈՒՏԵՐ ԵԱԳՈՒՊԵԱՆ
ՀԱՅԿ ԱՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

Նաւեր՝

Editorial Staff:

S. B. JACOBIAN
H. ADADOURIAN

Business Manager:

L. B. JACOBIAN

CILICIA

A Scientific, Moral and Politica.

WEEKLY PERIODICAL

Published by

HAIG PUBLISHING COMPANY

ԱՊՕՆԷ ՊԵՏԵԼԻ

Սէնէվի\$2.00
Ալթը ալլը\$1.25

YEARLY SUBSCRIPTION

DOMESTIC\$2.00
FOREIGN\$2.50

Ապօնէ պէտէլի MONEY ORDER եւ HECK թարիգիլէ իրաւ օլունմալը,
CHECK իչին 5 սէնթ ֆազլա կէօնտէրիլէրէք

Entered as second-class matter November 13, 1916, at the post office at New York, N. Y., under the act of March 3, 1879.

Vol. III.

November 30, 1918

No. 48

ԻՆԹԱՐ Ը ՄԱԽՍՈՒՍ

1. Անէրիգա դազէթալարը սալքի ճիւղէթէն ֆիլէթլէրինի իբի դաթլա-
տըլար, քեաղըտըլարընը իսէ 2—3 դաթ էհվէնլէշտիրտիլէր: «Կիլիկիա» նէ՛
ֆիլէթ արթըրտը, նէ՛ քեաղըտընը ֆէնալաշտըրտը: Ումարըզ քի, ապօնէլէրի-
միզ պունու հիսապա ալարազ, դազէթա պէտէլինի տէրհալ եօլլամաղա հիմնէթ
էտէրլէր:

2. «Կիլիկիա»նըն սէնէսի Յունվարտան Յունվարա տըր: Շալէտ պիրի
մէճպուրի օլարազ 6 ալլըզ սըփարըզ էտէրսէ, Յունվարտան վէ հախօտ Յու-
լիստէն պաշլամալը տըր: Արատա սըփարըզ էտէնլէր՝ Յունվարտան եա Յու-
լիստէն սըփարըզ կիւնիւնէտէք կէչէն վազթ իչին տախի թէէտիլէ էթմէլի տիր-
լէր:— Պու կիպի ապօնէլէրէ՛ կէչմիշ նումէրօլարտան վար իսէ կէօնտէրիլ իզ:

3. Ատրէսլէրինի թէպտիլ էտէնլէր անիտէ պիր դարտ իլէ էսքի վէ եէնի
ատրէսլէրինի (ինկլիզճէ հազարազ) պիզէ պիլտիրմէլէրի արզու օլունուր:

4. Էտրէա թէպտիլաթընտա, վէ շախսի չէքլէրտէ 5 սէնթ կէօնտէրիլմէք
կէրէք իտիլինէ տաիր միւքէրէրէրէն էտիլէն իւթարաթը պաղըլար կէօրմէմիշ-
լէր կէօրիւնիւօր: Լութֆէն պու խուսուսլարա տիզգաթ օլունսուն: Ապօնէլէր
պու կիպի ուֆազ սալըլաճազ չէլլէրտէ հիմնէթլի պուլունարազ պիզի խալի
ֆազլա մէսարիֆտէն դուրթարմըզ օլաճազլար:

Պիլճիւնլէ մուխապերաթ աթիտէֆի ստրէսէ կիօնտէրիլմէլի՛

HAIG PUBLISHING COMPANY

138 EAST 26TH STREET

NEW YORK. N. Y

ՊԵՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ԹԻՒՐԻՔ ՄԻՒՍԱԼԷՀԱ ԳՕՆՖԵՐԱՆՍԸՆԱ
ԳԱՊՈՒԼ ՕԼՈՒՆԱՃԱՊ ՄԸ

Էրմէնիլէրէ տօղրուտան արագասը օլան պու սիւալ՝ ումու տիւնեա իշիւն տախի աղիմ էհէմմիլէթի հաիգ պիր մէսէլէ տիր: Զիրա եագընտա ինիգատ էտէճէք օլան սուլէ գօնֆէրանսընըն ալաճաղը հէյէթ վէ կիտէճէյի ճիհէթ՝ պու սիւալըն ճէվապընա կէօրէ թային օլունաճադ տըր:

Պիզ մազգա թիւրքէ օլան ասավէթիմիդի վէ ինթիգամ տուլղումըղը կէօսթէրմէք իշիւն տէյիլ տէ, տաՀա գիյատէ ատլ ու ինսաֆ մէպտէսինէ պագարագ թիւրքիւն սաիր տէվլէթլէր իլէ պիրլիքտէ տիւնեանըն գատէրինի թային էտէճէք օլան պիր մէճլիստէ միւշալիւր վէ սահիպ ի րէյ Հալինտէ օթուրմասընը հիշպիրվէճէլէ միւնասիպ կէօրմէյօրուգ:

Թիւրք՝ իշպու գօնֆէրանս հուզուրընա՝ տէհէթլի պիր ճանի կիպի պօնու թօղլու վէ էլի ալաղը գէնճիրլի կէլէճէք իսէ, անա տէյէճէյիմիլ հօգ տըր: Ատիլ պիր մազքէմէյէ եագըշըր ճիւմլէ աթվար վէ ուսուլ իլէ թիւրքիւն մուհաքէմէսինէ պագըլսըն, վէ սուշուլ չըգտըղը հալաէ, պօնուհա ճիւրմ հաֆթասը թագըլսըն, վէ անա կէօրէ ճէգայ ը սէգասը վէրիլսին:

Պէօյլէ օլմայըպ տա թիւրքիւն օլ մէճլիստէ պիր ազա Հալինտէ օթուրմասը՝ պաշ Հայտուտըն թութուլուպ հիւթիւմէթէ թէսլիմ օլունտուղընտա, պիր ազայ ը մազքէմէ քիւրսիւսինէ օթուրթուրուլմասը, վէ քէնտի ճինսէթիւնին հիւքմիւ քէնտիւնին էլինէ վէրիլմէսի կիպի եանկըշ պիր չէյ օլաճագ տըր: Անըն էէրի գարանըղ Հապսխանէ տիր:

Թիւրքիւն պու մէճլիս հուզուրընտա իսթին թագա չէքիլէճէք փէք աղըր ճիւրմէլէրի վար տըր: Անլէրտէն պիրի՝ Միւթթէֆիլէրէ գարշը Ալման իլէ պիրլէշիպ ճէնկէ գալքըմասը

տըր: Թիւրքիւն իլի եիւզ սէնէտէն պէրու էօլմիւշ պիր պէտէն Հալինտէ թութուպ տուրան, անա մատտի վէ մանէվի էն պէլլի եարտըմը էտէն՝ Ինկիլթէրա վէ Ֆրանսա օլմուշ իքէն, քէնտիսի գալքըպ օլ վէլի ի նիմէթլէրինէ գարշը սիլաշ չէքտի:

Պու ամէլ թիւրքիւն նանքէօր վէ խաին օլտուղընը իմա էտէր: Վէ պու խիյանէթ քիմիլ իշիւն. քէնտինէ վէ տիւնեայա գուլմ ու զիյանտան զայրի պիր խըրմէթի օլմալան «ճէնսպէթ ճըրմըն» իշիւն: Պու լուղէթի իմատ վէ իսթիմալ էտէն թիւրք քէնտիսի օլտուղը հալտէ, արթըգ անըն խալիսէթ վէ տիրայէթիւնին դա՞շ փարա գըյմէթի օլտուղընը հէր քէս հիսապ էտէպիլըր:

«Թիւրքէ պէլլիք վէրմիշլէր, իլք տէֆա փէտէրինի էօլտիւրմիւշ» քէլամը տէյիլ սալթ պիր մէսէլ, իլլա պիր վագըա իալինտէ թէիագիւգ էթմիշ տիր: Բուսիա չօգտան թիւրք հիւքիւմէթիւնին վիւճուտընը եէրտէն գալտըրմըշ իտի էյէր Ինկիլդ վէ Ֆրանսըղ օլմասա իտի: Անլէրին ինքեար գապուլ էթմէգ օլան մուամէլէլէրինէ գարշը քէնտի պօնասընը մէյտանա գօյտու:

Մաքինա վէ մամուլաթը եօգ իքէն, էվրօփա էմթասսը վէ թիւարէթինէ գարշը պօյթթ աշտը, էհալիլի գուրուն ը վիւսթանըն գուլմէթինէ սիւրիւպ կէօթիւրմէք գաստըլլէ մէտէնիլէթին նուրունտան պիլէ պիլէ եիւզ չէվիւրմէլէ ճիւրաթ էյլէտի: Հագիլի րէգապէթ րուհընտան քիւլլիյէն Ֆարգըլը օլմագ իւղրէ, սըրֆ Հասէտ վէ խուսումէթ թօխմլարը էքմէլէ չալըշտը:

Ալմանա արգալանարագ էվրօփա տէվլէթլէրի իլէ քէնտինին արասընտա տէհըլէրտէն պէրու գապուլ օլունա կէլմիշ ահտնամէ վէ գափիւթիւլասիոնլարը ալագ ալթընա ալտը: Քէնտինին գուտրէթսիլլիյինտէն զիյատէ իսթէքսիլլիյի նէթիճէսի օլարագ, ալագ ալթընտա չըղնանմագտա օլան էճնէպի հուզուլարընըն վիգալէսինի պիր գալէմ իլէ հիշէ չըգարըպ գօր պալըգա պաշլատը:

Տէմէք տիր քի էվրօփա տէվլէթլէրի իլէ օլան ազտ ու աշտարարնը ունուտարագ անլէրէ գարչը խիյանէթտէ պուլունմուշ, վէ թա թէսլիմ օլտուղը կիւնէտէք խուսուսէթ վէ զապլա իլէ էօմը կէշիրմիշ օլտուղը հալտէ, շիմտի անլէրլէ միւսապի հուգուգա մալիք իմիշ կիպի սուլէ սօփրասընըն էթրաֆընտա օթուրմասը հիշ պիր ճիհէթլէ տօղրու տէշիլ տիր:

Ինկիլզլէրտէն ալտըղը էսիրլէր իլէ վաշիւ-անէ մուսմէլէ էտիպ, անլէրտէն պիւնլէրճէսինին էօլիւմիւնէ սէպէպ օլմուշ օլան խաին զատտար Ինկիլզ մուրախխասալարը իլէ եան եանա օթու-րուպ տէվլէթ վէ միլլէթլէրին նասիպինէ ալտ միւզաքէրաթտա սէս գաթմաղլըզա վէ քէյ վէր-մէքլիյէ միւսաատէ պուլմասը՝ Ինկիլզ միլլէ-թինին միւսաատէ էտէմէշէճէյի պիր քիւսթախ-լըգ տըր:

Ալէմ պիլիւր քի, պու կիւն էլինէ Փուրսաթ կէչսէ Թիւրք՝ էվրօփանըն վէ Ամէրիգանըն հիշ պիր միլլէթինէ միւսաատէ էթմէյէրէք հէփսի-նին պօյնուսու քէսէր: Զիւմլէսինի պիր «Քիւֆ-Փար» իսմիլլէ վաֆթիլ էթմիշ օլտըղը հալտէ, անլէրէ քեսաֆթէթէն տին տիւշմէնի կիպի պա-գար, վէ Դուրան աշքեամընճա անլէրին գաշը ու թէլէֆինէ Փուրսաթ պէքլէր: Պուսուս իս-պաթը հալա մէյտանտա տըր:

Իսլամիյէթ հիշ պիր վազըթ էճնէպիլլէրլէ աուլ ու ինսաֆ գախտէսինճէ եաշմաղա ճիվազ վէրմէյիպ պիւլաքս անլէրին մալ, ճան վէ ըրդ-լարընա դըյմաղլըղը էմը պիլլէ էտէր: Էօյլէ պիր գէհը փուսարընտան սու ալան ատէմ իլէ տօսթ-լուգ վէ իշտաշլըգ օլամազ: Էվրօփա վէ Ամէրի-գա միլլէթլէրի՝ պէշնլէրինտէ միւնաղաա գուհը էթսէ պիլլէ պիրպիլլէրինէ ինսան նազարըլլէ պաղըպ, Փիւլան տէրէճէ հուգուգլարընա ըրա-յէթ էթմէք իսթէրլէր: Լաքին տին ի Իսլամ պու թասապվուր իլէ հիշ պարըղը տէյիլ տիր:

Էնվէր վէ թալէաթ վէ հէմէֆքեարլարը գը-ղըլ տինսիլ վէ Ալլահաղ օլսալար պիլլէ, հէմ տէ էօյլէ տիրլէր, հիւքմ էթտիքլէրի էհալի Մու-համմէտիլլէ թապի քէօր պիր էհալի օլտուղը իշիւն, պու հարիսլէր տաիմա հէր ճինս խապա սաթլարըն տին փէրտէսի ալթընտա եափմըշ ար վէ եափտըմըշար տըր: Անըն իշիւն հիշ պիր վազըթ՝ տօսթ եախօտ կիւվէնիլիւր շախս-լար կիպի կէօղէտիլմէճէլի տիրլէր:

Սուլթան Աղիլ Ֆրէնկիսթանա պիր վիզի-թա վէրմէք սէվտասընա տիւշէրէք, օլ վազըթն

վէլի ի աշտը օլան Համիտ շահգատէլի տէ պէ-րապէր ալարագ եօլա ըէվան օլաճաղը սըրա-տա, վազըթն ուլէմա վէ իւմէրասընը ճէմլէ շէ-րէֆ ի Իսլամա խալէլ կէթիրմէքսիլ կեալուր էլլէրինտէ պու վիզիթալը նասըլ եափապիլիւր իտիյինի անլէրտէն սիւալ էլլէտի: Զիրա թալիմ ի Իսլամա կէօրէ՝ Խալիֆէ ի Տին հէր նէրէյէ ա-յագ պասարսա, օ եէր քէնտինին օլմալը տըր:

Ուլէմանըն գըսմ ը ազամը պու վիզիթալա գարչը իտիլէր իսէ տէ, փատիշահը կիւճէնտիր մէմէք իշիւն հիլլէլ Խօլլար տիւշիւնմէյէպաշ-լատըլար: Պիր չօգ Խօլլար թէքլիֆ օլունտու ի-սէ տէ, հէփիսինտէն զիյատէ մազուլ կէօրիւ-նէնի չու օլտու քի, Սուլթանըն դօնտուրասը թապանընա Թիւրքիա թօփրաղընտան պիր միգ տար դօնտուն վէ պէօյլէճէ օ հէր նէրէ կիտէր-սէ քէնտի թօփրաղընըն իւզէրինտէ կէզմիշ օլ-սուն:

Պու թէրթիպ չօղլարընա, քէզա սուլթան Աղիլէ միւնասիպ կէօրիւնէրէք անա գարար վէ-րիւմէքտէ իքէն, եաշլըմա պիր միւֆթի թէք-լիֆ էտիպ տէտի քի, Սուլթանըմըզ հէր կիթ-տիյի եէրէ սահիպ օլուր: Սօնկրա օրատան չը-գար իքէն օ եէրլէրի էսքի սահիպլէրինէ պախշ ու հիպա էտէր, վէ պէօյլէճէ շէրէֆիմիլ պիր գաթ տաշա արթար: Պու թէքլիֆ ճիւմլէտէն ալըզլանարագ Սուլթանա թաղտիմ օլունտու:

Իսլամ էֆքեարընճա Խալիֆէ ի Մուհամմէ-տի պիւլթիւն տիւնեանըն վէ ճինս ի պէշէրին սահիպի օլուպ, քեսաֆթէ ի հիւքմտարան քէն-տի թաճ վէ գըլըճլարըն անտէն ալըլար վէ անա սանի հալինտէ հիւքիւմէթ սիւրէրլէր: Պու էֆքեար Իսլամիյէթին տիրէյի, վէ ասըլարտան պէրու ամէլ գախտէսի օլտուգճա, գէմանէ հիւ-քիւմտարլարը անընլա նա՞սըլ իմթիզաճ էտէ-պիլիլլէր:

Թիւրքիւ պու միւսալէհա դօնֆէրանսընտա տէյիլ ազա իլլա միւթթէհիմ գըլաճազ էն պէօ-շիւք ճինայէթ՝ էրմէնիլլէրէ գարչը իճրա էլլէ-տիյի ճանվէրլիքլէր տիր: Քէնտի սիւահսըզ թէպասսըլլէ էօյլէ մուսմէլէ էտէն պիր սըրթ-լան ինսանլար իշիւնտէ կէօրիւնմէյէ լալըգ տէ-յիլ տիր: Պուսուս խապասաթլարտան սօնկրա ա-նը միւշապիլ վէ ըէֆիլ տէշու իշլէրինէ ալա-ճաղլարըն էվրօփա վէ Ամէրիգա տէվլէթլէ-րինտէն մէմուլ էթմէզիլ:

Էրմէնիյէ վէ էրմէնիսթանա գարչը Թիւր-քիւն գուլմ ու թէպատիշաթընը պիզտէն տաշա

կէնիւ ըրիօրթլար վէ տաւա պէլիդ լիսանլար իլէ թարիֆ վէ թալիպ էտէնէր՝ Ինկիլզէր, Ֆրանսըզլար, Ամէրիգալլար, Իթալիալլար օլմուշ իքէն, պուսլար հիշ գալգարլար տա օլ գատար գարանլըզ մէնգարէլէրին բուշ ը Փասի-տի օլան պիր պէլիէյի կիւնտիւզ ըշղընտա տէմսըրասընտա կէօզէտիլլէ՞ր մի:

Պու մուհարէպէ՝ իսթիպատար տէվիլիպ, Հազիզի Հիւրըրիլէթ պալլարընը տիւնեանըն Հէր քէօշէսիւտէ եիւքսէյէ գալլըրմազ մազսէտի ի-լէ օլմուշ, վէ օլ մազսէտ տախի փէք մութան-թան վէ միւքէմմէլ թարգտա եէրինի պուլմուշ իքէն, հիշ ալիճէնապ միլլէթլէր գալգարտա՝ պէշէրիյէթէ ար օլան պիր մուրտարը քէնտի իշլէրինէ ալլըրլա՞ր մը: Թիւրքէ գարտաշ տէ-մէք՝ գարանլըզ տէհըրէրէ կէրի տէօնմէք տիր:

Պիզ մազտուր էրմէնիլէր՝ աշնի վազըթ-տա պիզիմէ պիլլիքտէ իսքէնէ չէքմիշ օլան Սիւրիալլար վէ Ասորիլէր Հէր Բուլլար իլէ պիլլիքտէ սէս գաթլապ նիտա էտէրիզ քի, ճիւ-զամը Թիւրքիւ էվրօփա մէհաֆիլի իշինէ կիր-մէյէ պրագմասընլար: Անըն կիտէճէյի էն միւ-նասիպ եէր՝ Աֆրիգանըն Սահարա չէօլլէրի տիր, կիթսին օրատաքի վահշիլլէրտէն ինսա-նիյէթ էօյրէնսին:

Էվլէթ, Թիւրք եազընտա ագտ էտիլէճէք գօնֆէրանսա չազըրլմալլէ վէ եափտըլը խա-պասաթլար իշին պիրէր պիրէր Հիսապ վէր-մէլի: Բիօրթլարտա մուգայէտ զատտարըլը լարը, վէ նամուսլու էլլէրին գալտ էտէմէյէճէ-յի ճանվէրլիքլէրի իշին եա քէնտի քէնտինի թէպրիյէ էթմէք, եա տա ճէգասընը չէքմէք ի-շին քէնտինէ Հիւքմ տալազը չէքիմէլի:

Վէլի ի նիմէթլէրինէ խաին, Քրիսթիան տինինէ վէ մէտէնիլէթինէ ատու, վէ թէպաա-լարընա զատտար օլան պիր Հալտուտըլը տիւն եատա պազի սազլամազ՝ ազա սըզմազ պիր խաթա տըր: Էսասը եօզլանըր իսէ, էվրօփա տէվլէթլէրինին իմթիզաճազըլըլընա պաշ սէ-պէպ Թիւրքիւն խիյանէթ վէ տէսիսէլէրի օլմուշ օլտուղը Հալտէ, էօյլէ պիր պէլալ ը ճիհանըն տէվամընա հիշ պիր վէճէլէ միւսաատէ էտիլ-մէմէլի տիր:

Շիմտի Թիւրք մէյտանա տիւշմիւշ օնա պու նա եալթազըլը էտէրէք եինէ սըրալա կիրմէյէ չալըշըյոր: Շու սըրատա անա եազըշըր օլան մուամէլէ, «Երզըլ կի՛թ, շուստան, ա՛լչազ Հէ-րիֆ, սէնին արթըզ պիր տէվլէթ սըֆէթիլլէ

կէօրինէճէք Հալըն գալմատը: Եէթէր օլտու պիզի վէ տիւնեալը ալտաթտըլըն» տէմէլի:

ՔԱՅՁՐԸՆ ՔԵՆՏԻ ԹԵՊԱԱԼԱՐԸՆԱ ԽԻՅԱՆԵԹԻ

Քալըրըն տիւնեալա գարշը գաստ ու գարա զը վէ մէտէնի Հէմ նամուսլու միլլէթլէրի ա-յալը ալթընա ալմազ փլանը վէ ճէհտի Հազ-գընտա օ գատար շէյլէր սէօյլէնտի վէ եազըլար քի, պու զիքրիյէթլէր՝ տիւնեանըն Փիքրինտէ ճէհէննէմին պիր նազը Հալիստէ պազի գալա-ճազ տըր:

Պու պէնտ իլէ Փիքրիմիզ՝ Քալըրըն քէնտի թէպաասընա գարշը կէօսթէրտիլի սատազաթ-սըզըլըլընը իմա էտէճէք պազը խուսուսլար տէր միյան էտէրէք, օլ ատէմ Հազգընտա տիւնեա-նըն Հիւքմիւնիւ գօլալլաթմազ տըր: Խըյանէթ-լէրին էն տէհշէթլիսի՝ ատէմին քէնտի խանէսի խալգընա վէ քէնտի թէպաասընա գարշը օլան սատազաթսըզըլըլը տըր:

Քալըր քէնտի թէպաասընա գարշը սատա-գաթսըզըլըլընը իլք տէֆա Փամիլեա ազալա-րընըն էօմրլէրինի էսիրկէմէսինտէ կէօսթէրտի: Ալթը օլուլլարընտան էն պէօյիւլի օլան Վէլի ի Ահտընը իսմէն պիր օրտու պաշընտա Հարպա կէօնտէրտի, լաքին էօյլէ պիր ուսուլտա քի, անըն Թիւլիւնէ պիլէ գիլան կէլմէտի: Պիշարէ ասքէրլէր վէ գապիթլէր իլէրի աթըլըպ սու կի-պի գանլարընը տէօքտիւլէր, շան ու շէրէֆ, մէտհիյէ վէ նիշանլար Վէլի ի Ահտըն իւզէրինէ եաղտը:

Պուստան մատա ճիւմլէսի տէ ասքէրլիք սիննինտէ օլան տիկէր պէշ օղուլլարընըն պաշ-լարընտան պիր սաշ պիլէ եէրէ տիւշմէտի: Ահ-մազ էհալի՝ Քալըրըմըզ տէյու մալ վէ ճան է-սիրկէմէյիպ, տէօրթ սէնէտէ նէ՝ մէհազգաթ-լարա կիրիֆթար օլտուլար: Քալըրըն ալթը օղուլլարը իսէ նէրէյէ փատիշաշ օլաճաղըզ տէ-յու Փուրսաթ պէլլէմէքտէն զայրի մէմլէքէթէ պիր խալըլարը տօղուլմատը:

Ալմանըն պու մուհարէպէտէ ճանճա գա-յաթը իքի միլիօն Հիսապ օլուլույոր: Պու լիս-թատա նիշէ Փամիլեալարտան 2, 3, Հաթթա 4 ճան գալ օլտուղը, վէ նիշէ սըրալարտա խա-նէլէր վիրան օլուպ գափուլար գափալը գալտը զը սէօյլէնիյոր: Իքի միլիօն զալաթըն իշինտէ եազըշմա՞զ մը իտի քի Քալըրըն տա ալթը օ-

դուլարընտան պարի 1, 2սի պուլունա իտի: Պու նա՞սըլ թէպաայա սատագաթ տըր քի ֆագիր ի ֆուգարանըն էվլատը սալախանէ գոյուն լարը կիպի պողազլանսըն տա, անլէրին տէլիլ օլաճագ խախին ակիլէսինտէքի ալթը պուղալար սաղ սէլիմ գաչսընլար:

Էրմէնիսթանտա 1895—96նըն գըթալը ու մուսիսինտէն ազ սօնկրա, հալա էօլէնլէրին գան լարը, վէ գալանլարըն կէօղէաչլարը գուրուճագ տան, Բայգը վէ Գայգըրինա իսթանպօլա կէլիպ, «Աֆէրի՛ն, էլինէ սաղլըգ» տէրճէսինէ գըզըլ գաթիլին խասս միսաֆիրի օլտուլար, վէ Բայգըրինա Սուլթան Համիտին գօլունա կիրէրէք քէօշկիւն փիշկիաճընտա օլ գաթիլ ի էքպէր մէլուն իլէ եան եանա եիւրիւտիւլէր:

Էրմէնիլէրի ալագ ալթընտաքի գարընճալարտան ֆարգըլ կէօղէթմէյէն Բայգը վէ Բայգըրինա շու սօն տէօրթ սէնէլէրտէն պէրու օլ պիշարէլէրին պաչընա կէլէն ֆէլաքէթլէրին ըսմի ըրիօրթլարընը պիզգաթ քէնտի գօնսօլլարընտան վէ փրօֆէսօր Հէմ միսիօնարլարընտան իշիտիւր իքէն, տէյիլ սալթ շէրի մէն էթմէք իշիւն փարճագլարընը գըմըլտաթմատըլար, իլ լա տօլաչըտան անը թէշլիք տէ էթտիլէր:

Փէք էյի, էրմէնիլէր Միւթթէֆիլէլէրէ իշթիրաք կէօսթէրմիշլէր, վէ շարգ մուհարէպէլէրինտէ Բուսա եարտըմ էթմիշլէր տէ, անըն իշիւն Ալմանըն եիւզիւնտէն տիւշմիշլէ՛ր... Պու եալան տըր, զիրա տաՀա մուհարէպէ եօգ իքէն Ալմանըն թիւրք իլէ փլանլարը փիշմիշ Հազըրլանմըշ իտիլի մալիւմ պիր քէշֆիլէթ տիր: Պիր սաաթլըղա քէնտիլէրին տէտիլի կիպի օլտուն, էրմէնի տիւշմէն օլտուղը իշիւն անա աճընմամըշլար տէյէլիմ: Եա շու պիզգաթ քէնտի թէպաալարընա օլան մուամէլէյի խըյանէթտէն զայրի նէ՛ եօլ իլէ թէֆսիր էտէպիլիլիլ:

Օլ Գըզըլ Գաթիլին եարանը օլան Բայգը վէ Բայգըրինանըն գալպլէրինտէ Հագիգի աթալըգ տուլղուսը օլա իտի, եա պունճա փէտէլլէրին պէլի պիւքիւլմէսինէ, վէ անալար կէօղիւնտէն եաչլար տէօքիւլմէսինէ ըաղի օլամալաճագ լար իտի, եախօտ էյէր վաթանըն սէլամէթի իշիւն լաղըմ իսէ, քէնտի ալթը պուղա օղուլարընըն տա պիր իքիսինին գանընը ֆէտա էթմէլէ ըաղի օլաճագլար իտի:

Պունտա անալը պապալը խուսուսի պիր փլան աչըգ կէօրիւնիլօր, անը կէօրմէմէք իշիւն առէմ Ալման օլմալը տէյու տիւշիւնիւր ի-

տիք, հալ պու քի շիմտի անլէր տէ կէօրտիւլէր, վէ պաչլարընա էօրիւլէն խիլանէթ չօրապընըն նէտէն իպարէթ օլտըղընը անլատըլար: Շիմտէն սօնկրա անալար աղլաչըպ պաղըրլարընը տէօյէր իքէն, Համիտ Հիւքմտարլարընըն իսմ ի գէլիլիլի տէ պիր իքի պէտտուա սէօղլէրի գամմ էտէճէքլէր:

Բայգը քէնտի թէպաալարընա գարըլ օլան սատագաթսըղըղընը իքինճի եէրտէ՛ մէմլէքէթի պրագըպ գաչմասըլա կէօսթէրտի: Իրի իրի լաֆլարընա պագարագ գանն օլունապիլիլ իտի քի, Բայգը գաչլար կիպի միւհքէմ պիր մէվգի սաՀիպի, վէ թէպաալարընա Համի պիր Հիւքիւմտար տըր: Կէլ կէօրէլիմ քի, չըրայը եանըգ գօյուպ իլք աղչամտան գաչտը:

Իւշ տէօրթ միլիօնլըգ պիր օլտունըն պաչը, վէ ճիՀանտա մէչտանա կէմիշ էն պէօյիւք մուհարէպէնին սաՀիպի օլան պիր գաթ՝ քէնտի էօմրիւնէ թէՀիլէք կէօրտիւլիւ կիպի պաչրալը աթըպ ֆիրարտա՞ մը գարար գըլար իմիշ: Պու նա՞սըլ փատիշաճըգ, պու նա՞սըլ իմիլէրաթօրըգ, պու նա՞սըլ Բայգըրըգ: Ալման օրտուսընտա ճիւզի կէվէքլիք կէօսթէրէնի տէրհալ ըվօլէր իլէ վուրուպ ճանսըգ տիւշիւրմէք Բայգըլարըն թէսիս էթաիլի ֆիլթիւր (թալիմ) աճընմամընտան իքէն, գաչան պիր Բայգը իլէ նի՛ճէ մուամէլէ օլունմալը:

Սէնէ 1914իւն Դեկտեմբերինտէ Շարգի (Բուսիս թարաֆընտա ճէնքլէշն) օրտուսընա իրիթապէն իրատ էլլէտիլի պիր նութղընտա շու սէօղլէրի գուլլանմըշ իտի, «Տէրիսթըր էտիլիլ քի, սիզ միւնթէխապ պիր գալմ սընըգ»... «Րապպըն րուհը իւզէրիմէ էնմիշ տիր, չիւնքի Պէն Ալմանլարըն իմիլէրաթօրը իմ»... «Պէն ձիւմէյէ Գատիրին ալէթի, Անըն գըլըճը, Անըն վէքիլի իմ»... «ՊէնիՄ իրատէթիմէ գարըլ կէլէն գօրգաղլարա աֆէթ վէ էօլի՛մ»... «Ճըրմըն գալմընըն Հէփ տիւշմէնլէրի գաՀը օլտունլար»... «Ալաճ անլէրին Հէլաքընը էմր էտէյօր, Բէնտիլին իրատէթիլին իճրա էթմէքլիլի պէնիմ աղղըմ իլէ սիզէ էմր էտէյօր»...:

Ինճիլ թապիրաթը իլէ պաչլաչըպ Գուրան իսթիլաՀարը իլէ իրիթամա կէլէն իշպու մալլութ փէյղամ՝ Բայգըրըն ալէտտէվամ տիլինտէ օլան թէքէպպիւր սէօղլէրինին անճագ պիր նուճունէսի տիր: Շիմտի տիւշիւնէլիմ, ԱլաՀա պու գատար իմանը վէ քէնտի քէնտինէ պու գատար իթիմատը օլան պիր Համի Մուհամմէտ՝

Փոքրթուռնա սէսինի ալտըզը կիպի տէլիք տէլիք
գաչըպ սազլանմասըլա քէնտի ըրյաքետըզը-
նը պէյան էթմէյոր մը:

Տիւնեատա էն խաին ատէմ ըրյաքետը օլան
տըր: Պու կիւնլէրտէ պիր րէսալէ նէշը օլուն-
տու քի, Ալման թալիմինին նէ օլտուղընը պիզ-
գաթ Ալմանլարին ազգընտան վէ գալէմինտէն
չըզմըշ սէօզլէր իլէ իսպաթ էտէյոր: Ֆիքրիմիզ
իլէրիտէ օլ րէսալէտէն իսթիքրաճլար թէրճէ-
մէ էտէրէք Ալմանն խամ պօյասընը պիր գաթ
տաճա մէյտանա չըգարմազ տըր:

Օլ քիթապըն երկզինտէքի թասվիր՝ պիւ
թիւն մէսէլէնին ըրյաքետըզլա մալամալ րու-
հընը իֆատէ էտէն պիր թասվիր տիր: Ալման
ասքերի եռնիֆօրմասը, պաշըզը, գըլըճը վէ
էէյպէթլու երկզիւ, Համգալը չիգմէսի վէ ա-
քերի նիշանլարը վէ տէմիր խաշը իլէ էլինտէ
պիր գալէմ թուլթմուշ, վէ իքի իրի մէլէք գա-
նատլարընը աշմըշ, կէօզլէրինի կէօքլէրէ տօզ-
րու սիւզտիւրէրէք իւմմանտա ուշույօր...

Միլիթէրիզմ, գալի քիթապէթ, վէ սախ-
թէ տինտարըզ վէ սուրքըզ կէօյէ պիր պէտէն-
տէ պիրլէշմիշլէր...

Քալըր պու չարիւնը մաթար իքէն կէրէք
իտի քի, Ալլազ վէ ատէմլէր վէ վիճտան Հու-
զուրընտա քէնտի մէվգիինի թանըզլա, եէրին-
տէ գաիւմ տուրա իտի, վէ եաղմուր պաշլար
պաշլամազ՝ սազլանմազ տէլիք արամայա ի-
տի: Ալման էհալիսինին Հագգը վար տէմէյէ,
«Սաին միւրալի՛, պիզի աթէշլէր իշինէ գօյուպ
նէ՛րէյէ գաչըյօրսուն, օ տա էօրթիւք օթօմօ-
պիլ իշինտէ կիզլի սիվիշիյօրսուն: Տէյի՛մ մի
քի, սէն ինկիլզ մաշվընտան տէմ վուրույօր ի-
տին, Ֆրանսըզը էօլիւ սալըյօրսուն, Ամէրիգա
լըյը տա չօճուզ եէրինէ գօյույօր իտին: Նէ՛րէ
յէ գաչըյօրսուն, պունլարըն Հուզուրընտա տու
րուպ ճէվապ վէրսէ՛ն նէ»...

Քալըրըն քէնտի թէպալարընա գարչը
սատազաթսըզըզընը կէօթէրէն ախէր պիր ա-
լամէթ՝ անըն սէրալընտաքի սէրվէթ ու զանի-
մէթ տիր: Պու Ֆիրար միւնասիպէթիլէ անլա-
շըմըշ տըր քի, Ալման էհալիսի աճըզ վէ տար-
ըզտա իքէն, Հիւքմտարլարընըն սէրալընտա,
քիլար վէ անպարլարընտա 100 պին տօլարըզ
եէյէճէք վէ գախիւրէ երզըմըշ տըր:

Պունտա տէօրթ պաշը միւքէմմէլ խըյա-
նէթ վար, էվվէլա մէմլէքէթտէ էհալի իշին
աղիւմ տարըզ օլաճաղընը պիլէրէք անլէրտէն

կիզլի թէտարիքտէ պուլունմազ: Պիր փէտէր
իշին նազլ օլունույօր քի, կիւնտիւզ չօճուզ-
լարընա էլի օլմալարը իշին փարա պախշիշ վէ-
րիր, վէ կիճէլէյին անլէր ույուր իքէն ճէպլէ-
րինտէն փարալարը չալար իմիշ: Քալըրըն էթ-
տիլի թամմ օ նէվտէն ալչազ պիր սատազաթ-
սըզըզ տըր:

էհալիյէ նիզամ գօնուլուպ փօլիա գուվվէ-
թիլլէ ճէպլ էտիլիյօր քի, Ֆիւլան մըգտարտան
զիյատէ եէյէճէք էլտէ էթմէյէճէքլէր, վէ պու
նիզամ կիթտիքճէ սըզըլանըյօր: Սուշսուզ մա-
սուճլար, կէնճ չօճուզլար, իշէյէն էրքէլէր վէ
գարըլար, խասթալար վէ իիթիյարլար եէթէր
գատար զըտա ալամայարազ թէտրիճէն աճ էօ-
լիւպ կիտիյօրլար, պիզիւմ գօրպազ իսէ 100 պին
տօլար գըյմէթինտէ մէքիւլաթ եըզմըշ օլարազ
տարըզ գօրգուճընտան սէլիւմ եաշայօր:

Սատըզ պիր Հիւքմտար պունու եափամազ,
անճազ էհալիսի իլէ պէրապէր զիյաֆէթ վէ է-
հալիսի իլէ պէրապէր ըրյազէթ էտէր: Նէ՛ր տիւ-
շիւնիլիւր օլ փէտէյ, եա վալիտէ Հագգընտա
քի, չօճուզլարընը աճ փէրիշան պրազըլար,
վէ անլէրին կէօրմէտիլի եէրտէ քէնտիլէր պօլ
պօլ եէրլէր վէ իշէրլէր: Պէօյլէ պի՛ր ալչաղըն
եիւզիւնէ քի՛մ թիւքիւրմէյ:

Ալման էհալիսի Հաթթա մէզպէլէյէ աթը-
լաճազ շէլլէրի քիմեալի ամէլիյաթա մազլար
էտէրէք եէյէճէք գըլըզընա գօյուպ Հէր քէսէ
թազտիւմ էտէր իքէն, Քալըր եռմուրթանըն ա-
լասը, շէքէրին խասը, եազ վէ էթին սէմիզի ի-
լէ քէնտի քիլարընը տօլտուրուպ, միտէնիւվազ
լէզաիզ իլէ սօֆրասընը թէզեին էտէյօր: Նա՛-
սըլ վիճտան օլմալը օ քի, էհալի տիշարտա աճ
վէ փէրիշան սըլլար իքէն, քէնտիսի սէնէլէր-
լէ քիֆալէթ էտէճէք զէխաիր վէ լէզաիզի տէր
անպար էթսին:

Նազլ օլունույօր քի Քալըր գաչար իքէն
այլը վէ միւհըլիւ պիր օթօմօպիլ իշինտէ 200
թօրպա ալթուն վէ սաիւր նուգուտ պէրապէր
կէօթիւրմիւշ տիւր: Ալթուն վէ զիզըյմէթ շէյ-
լէրի քէնտինէ ալըրըպ քեաղըտ գաիմէլէրի է-
հալիլէ տաղըթմազ նէ՛ ինսաֆ իշի տիր եա:
Թիւրքիատան, Պէլճիգատան Փօլանտատան,
Րուսիատան, Րումանիատան վէ Հէր ալաղընըն
պաստըզը եէրտէն ալթունը վէ կիւմիւշիւ գա-
վըպ էհալիլի գարուրէթտէ պրազմազ սատա-
զաթըն թուհաֆ պիր նէվի տիր:

էհալիլի վէ տիւնեայը սօյուպ քէնտի քի-

սէսինի տօլտուրմաղա չալըչան խաին Հիւքմ-
տարլար իչինտէ պիղիմ շէֆգաթլը վէ տինտար
Քաչգրա պէլլի պիր եէր վէրիմէլի վէ մէզարը
իւզէրինէ միւճէվէր եազըլարլէ մէրսիյէլէր վէ
մէտհիյէլէր եազըլմալը, վէ շու խայրխաչըլը
վէ սատագաթը տիլլէրէ տէսթան օլմալը տըր:

«Պէնգէր գուշար պէրապէր ուշար» Փէհ-
վասընճա Քաչգր Վիւհէլմ քէնտի պիրատէր ի
րուհպէրապէրի գըզըլ Համիտ կիպի հըրա ը
չանլէ գուտուրուպ, տէյիլ սալթ խասիմէրինի
իլլա պիղգաթ քէնտի թէպաալարընը ալագ ալ-
թընա ալմաղէ, անլէրին համրինիւ աճը վէ
միւթագպէլինի պէրպատ գըլմըշ, վէ անը իւ-
զէրինէ ճէհէննէմ օճաղընտա գըզարմըշ գընգաճ
լարլէ տամղա գազանմըշ օլարագ իլէլ էպէտ
«Սաին ի միլլէթ» նամ ը պէտնամընը ալմըշ
տըր:

Է՛յ ահմագ, չօգ եըլար իչին սէրվէթ ու
սաման եըլտըն լաքին ճանընը սէնտէն Հէման
պու կիճէ թալէպ էտէճէլէր վէ շու եըլտըլըն
չէյլէր քիմի՛ն օլաճագ տըր:

ԷՐՄԷՆԻԼԵՐԷ ԻՍԹԻԳՒԼԱԼԻՑԷԹ ՎԵՐԻԼՄԷԼԻ

Պէլքի չօգլարըն խաթընա կէլիր քի, պիղ
էրմէնի օլտուղըմըղ իչին տաիմա «քէնտի մա-
նուկըմըղ ալլալարագ», շու ճիհանըն թէլա-
չէլի հալընտա պիր խաթիլալիյէթ տալասը
տըր էլէ ալմըշը, թամմ պէօյիւք տէվլէթլէ-
րին ուլու մուաղլամ մէսէլէլէրի իլէ պիղիմ ու-
ֆագ Հիսապըմըղ տա գարըշտըրմաղա չալը-
չըյօրուգ: Սայքի Հէփ էրմէնի զազէթալարը
պիր սէվգ ի թապիի իլէ պու մէսէլէլէ թէվէճ-
ճիւհ էթտիքլէրի կիպի, արատա պիր Ամէրիգա
վէ էվրօփա զազէթալարընտա տաիի պու պապ-
տէ իխպարաթ վէ իմաաթ պուլունույօր:

Ղազէթալար Հէր կիւն, Հէր Հաֆթա սա-
հիֆէլէրինի տօլտուրմալը տըրլար, իմտի տաղ
տան պայըրտան խապէրլէր թօփալըպ, գարի-
ունլարընա թազտիմ էտէրլէր, լաքին պու իլա-
նաթ ու իխպարաթ սուլա թըլմըշ պիր թաշ կի
պի ճիւզի եա քիւլլի պիր սէս չըզարըպ պիր աղ
տա հարէքէթ մէյտանա կէթիրտիքտէն սօնկըա
ունուտուրու, վէ կիւն եէնի, Հալատիս եէնի,
Հէր քէս անճագ կիւնիւն եէնիլիքլէրին իչիթ-
մէք իսթէր: Էրմէնի մէսէլէսի, վէ Հազիգաթէն
Րում, Ասորի, Սիւրիալը, Եհհուտի կիպի ու-

ֆագ գալմլարըն ահվալը պու գապիլտէ՞ն մի
տիր:

Գօնշուլար ինտինտէ պիղիմ տալա վէ ար-
զուլարըմըղ, Հէմ թէքլիֆ վէ գուրդուլարըմըղ
էհէմմիլէթի կէօրիւնսիւն եախօտ էհէմմիլէթ-
սիղ, անլէր պիղիմ իչին Հալաթ մէմաթ մէսէ-
լէլէրի օլարագ, պիրան օլ ճիհէթլէրճէ սիւ-
քիւթ էտէմէղ իղ: Հէփ էրմէնի զազէթալարընը
թէքլիֆի պու տըր քի մաթլուպաթըմըղ Սուհ
Գօնֆէրանսընա կէօթիւրէլիմ, վէ օրաչա չըզ-
տըղըմըղտա չէօյլէ վէ պէօյլէ սէօյլէլէլիմ, վէ
միլլէթ տիշարըտա շու վէ պու թալրտա պու-
լունարագ, մէվգիմիղի եիւքսէք թութմաղա
տիգգաթ էտէլիմ վէ զայրիհուճ:

Սալթ գարիունըմըղա պիր նասիհաթ վէր-
միշ օլմագ իչին տէյիլ տէ, իլլա ճիտտի էֆ-
քեարըմըղ թէպիղ էյլէմէք մագսէտիյլէ պիղ
իտտիա էտէրիղ քի, էրմէնիլէրէ խաթիլալի-
լէթ վէրիլմէսի շարթ ը մութլագ տըր: Պէլքի
պազըլարընա կիւլիւնէճէք պիր շէյ կէօրիւնէ՛
տէր իսէք քի, Թիւրքիւն էլինտէն Հիւքիւնէթ ա-
լընըպ էրմէնիլէ վէրիլմէսի՝ Շարգ մէսէլէսի-
նի Հալլ էթմէնին էն մագուլ վէ էն քեարլը եօլու
տըր: Հէմ տէ նիհայէթ էօյլէ օլաճագ տըր:
Կէճիւշ թարիլիմիղ, Հալ ը Հազըրտաքի պուլու
նուշունուլ, վէ միւթագպէլ իւմիտիմիղ՝ ճիւճ
լէսի օլ նօգթաչա տէլալէթ էտէյօր:

ՄիւպաՀասէ գաիտէսինէ իմթիսալէն իտ-
տիամըղ պիրագ միւպալէղալըճա պաշլատըղ
իսէ տէ, օլ պապտէ օլան իգնաչիյէթիմիղ պիղի
պաշգա տիւրլիւ տիւլիւնտիւրմէյօր: Շու աշըղ
տըր քի, Թիւրք գալմը Հէր նէ խասիյէթլէրլէ
մութթասըֆ պուլունուրսա պուլունսուն, Հիւքմ
ու իտարէյէ լիյաղաթը օլան պիր գալմ տէլի
տիր: Գամըշտան քէօիրիւ վէ գուրու օթտան
խայմէ եափըլապիլիւր, լաքին օլ քէօիրիւնիւն
իւզէրինտէն շըմէնտըֆէր կէհէմէղ, վէ օթ խաչ-
մէսի խաթիլէքեամ օլամագ: Թիւրք՝ զէմանըն
մաթլուպաթընա Հիւ պիր վէճլէ ուլմագ:

Պունտան անլաշըլմասըն քի, Թիւրք կէհ-
միշ ասըլարտա քէնտի վազիֆէսինտէ էմին, վէ
մէվգիլինտէ մէթին պիր տէվլէթ իտի... Հաշա՛,
թարիլի վէ ահվալ ը մէմլէքէթ կէօթէրիյօր
քի, Թիւրք գալմը քէնտի ճիպիլլիյէթինտէ պու
լունան վաՀէթ վէ պօշըլը իլէ Հիւ պիր վազըթ
իտարէ վէ սալթանաթա եազըլըր պիր մէվգի-
տէ պուլունմամըշ: Անըն «սալթանաթը» մէլա-
մէթ վէ շէրէֆի խըյանէթ օլմուշ, մէվճուտիյէ-

թիւնն հէր պիր տէվրինտէ տիւնեայա պէլա վէ քէնտի քէնտինէ զիյան կէթիւրմիշ տիր:

Թիւրք՝ Էվրօփա եռնիֆօրմասը ալթընտա եապանի թաթար սէյրէթի թաշըյարազ, քէնտի թարիզ ի հիւքիւմէթինին հէր պիր ատըմընը, գան, թալան վէ ըրզա խըյանէթ պէտնամըղը իլէ լէքէտար էթմիշ տիր: Թարիս ի ալ Օսման ընգալէթ տէվրանը օլմուշ իքէն, արթըզ անտէն հիւսն ի իտարէ պէքլէմէք՝ խաշաղ տան իւզիւմ մէմուլ էթմէք կիպի պօշ պիր խիւլեա տըր: Թաթար եաթաղանը իլէ սէնէ պէ սէնէ գըրըմադտա օլան էրմէնի՝ սալըտա ազ լաքին գապիլիէթտէ Թիւրքէ փէք Փարիզ օլմասը իլէ քէնտինէ լայըզ մէվզիի իսթէմէյէ հազգը վար տըր:

Եիւզլէրմէ հալվանաթը պիր չօպան կիւտէպիլի, պիւթիւն օրտուլու պիր զապիթ իտարէ էտէպիլի, պիր թիմարխանէյի պիր կէօզիւզապիթ էտէպիլի: Էհէմմիյէթ պէտէնմէ իրիլիւտէ եախօտ սայրմա չօգլուզտա տէյիլ, իւլա ազլ ու հազգանիյէթտէ տիր: Էրմէնինին ազլտա Թիւրքէ միւրէճմա հիտիյի ամմէյէ մալիւմ, վէ Փապիլիէթ հէմ ինսանիյէթտէ տախի Թիւրքտէն իւսթիւն օրտուղը սընանմըշ տըր: Ձէյթուն, Վան վէ էմսալի ճիւմլէ վուզուլթտա էրմէնիլէր՝ մաղլուպ գըրտըզլարը Թիւրքէրին Փանիւս վէ չօճուզլարընա միւրիւվէթլու պուլուլունմուշ տըրլար:

Արատա պիր գիքրինի էթտիլիմիզ Սիւրիալը Արապ Ֆաիզ էլ Ղուսսին նամ Միւսլիման՝ էրմէնի սէվզիյաթը հազգընտա պիզգաթ կէօրտիւլի շէյլէրի եազտըղը ընսալէսինտէ տէյօր քի, «էրմէնիլէր սիզի գըրտըլա՞ր մը, սիզին մալընըղը եազմա, վէ ըրզընըզա թէսալլուլ էթտիլէ՞ր մի» սիւալընա նէֆէրլէր վէ գապիթլէր՝ «ԽԱՅԸՐ» տէյու ճէվապ վէրմիշ տիրլէր: Խըրիսթիան Էվրօփայը ալտաթմազ իչիւն Թիւրքէր էրմէնիլէր ալէյհինտէ եալան ըրիօրթլար նէշը էտէրլէր, լաքին քիմ իտիյի պէլլիսիզ, վէ մահպուս պիր Իսլամա տօղրու սէօյէմէքտէն գօրգմաղլար:

Օսմանը իլէ օլան 5—6 եիւզ սէնէլիք մուս շէրէթիմիզտէ էրմէնինին սատագաթը՝ քէնտիլէրմէ տէ միւսէլլէմ պիր քէյֆիյէթ օլմուշ տըր: Փաշալարըն, վիւքէլանըն հաթթա Սուլթանլարըն վէքիլխարճլարը էրմէնիլէր օլուպ, սէրվէթ, խանէ վէ նիշէ սըրալարտա էսրար վէ նամուս էրմէնիյէ կիւվէնիլմիշ տիր: Պու պիր

Թէսատըֆ նէթիճէսի օլմալըպ, պէօյիւք մանալը հաիզ պիր վազըա տըր: Ասրլարտան պէրու սատագաթը սընանմըշ օլան պիր միլլէթին սալթանաթա սէլահիյէթի վը տըր:

Լաքին պիզ Թիւրք իւզէրինէ սալթանաթ տաիյէսինտէ տէյիլ իզ, անճապ մաթլուպըմըզ պու տըր քի, պիզիմ իտարէմիզ պիզիմ էլիմիզէ վէրիլին: Պու պապտէ իսարիճտէն պազանլարըն էֆքեարը պիրպիրլէրինտէն Փարզը շէքիլտէ մէյտանա կէլիյօր: Պէլլի պիր իտտիա չու տըր քի, էրմէնիլէր հիշ պիր եէրտէ էքսէրիյէթ թէշքիլ էթմէտիքլէրի իչիւն անլէրէ հիւքիւմէթ վէրիլիսէ, Փարզը գալմլար արասըն տա նիզա էքսիք օլմայաճապ վէ զայրիհուճ: Պազալըմ Թիւրքիւն իտարէսի ալթընտա սէլամէթ օլմո՞ւշ մը, վէ օլաճա՞ք մը: Պու սընանտը վէ խայրսըզ օլտուղը անլաշըտը:

Պիզիմ տինիմիզ վէ թալիմիմիզ վէ էվլէլտէն պէրու մէյլիմիզ Տէմօքրասի թարաֆընտա օլարազ, Գանուլն ը էսասի վէ Փարլամէնիթ ուսուլը իլէ իմթիզաճ էտէրիզ: Էրմէնիսթանտա պիր միւքէմմէլ ուսուլ ը իտարէ թէէսիս օլուսուլ վէ անըն տա տիւմէնի էրմէնիլէր էլինէ վէրիլիսէ կէրէք էրմէնիլէր վէ կէրէք թէպաա գալմլար իչիւն տալա խալըլը օլաճապ տըր: Իզթիսատի նօգթայ ը նազարտան էրմէնիսթան տա էն միւզթէտիր էհալի էրմէնիլէր օլուպ, սէնաաթլար վէ թիճարէթ, քէզա գըրաաթ անլէրին էլի ալթընտա նէշվ ու նէմա պուլաճապ տըր:

Տիւնեանըն էն կիւզէլ, էն մահսուլտար վէ հալվանաթ պէսլէմէլէ էն միւնասիպ գըթալարընտան պիրի օլան էրմէնիսթան՝ հալտուլարըն իտարէսի ալթընա տիւշէլի պէր տէվամ իսարապ օլմուշ տըր: Անըն իհեասընա էն զիյատէ միւզթէտիր օլանլար պիզգաթ էրմէնիլէր օլարազ, պուսլարա իմարէթ վէ թէրազգը իչիւն Փուրսաթ վէրիլմէլի տիր: Գիւրտ՝ հալա մէտէնիյէթտէ փէք կէրի օլտուղը հալտէ, պիր Գիւրտիսթան եարաթմազ՝ ալիմի ճահիլին էլինէ թէսլիմ էթմէք կիպի զալըի թապիի պիր շէյ օլաճապ: Ձէրքէզէ վէ թաթարա գաթէն հիշ պիր վէճհէ կիւվէնիլմէզ:

Էրմէնի մէսլէսինին հալլինէ տաիր չօգճա էճնէպիլէրին տիլինտէ կէզէն չու տըր քի, օլ մէմլէքէթին իտարէսի էվրօփա եախօտ Ամէրիգայա իհալէ էտիլմէլի: Պիզ քէնտիմիզ՝ Ինկիլթէրրա եա Ֆրանսա, պախուսուս Ամէրիգա

Փապրիգա իշտիւնինտէ պու կիւնտէ սագըզըն տրպրնտէ սին, եարըն տա:

Կէճէ մէքթէպրէրինի պրազ, Գօրէսփօն-տէնս սգուլ տէնիլէն մալիւմաթ մէնպալարընը տիւշիւն: Միւքեաթէպէ վասըթասըլլա պէօյ-լէսի մէքթէպլէրտէ կէճէլէրի քէնտի օտանտա օթուրարազ նէ՝ դատար մուհիմ մալիւմաթ-լար թաշսիլ էտէպիլիւրսին: Պու եօլտա կէճէլէ-րի պիւրէր իքիշէր սաաթ չալըշարազ, իքի իւշ սէնէ դարփընտա վէ անճազ պիւր եա իքի եիւզ տալէր սարփ էտէրէք, էհէմմիյէթլի սէնաաթ-լար էօյրէնմիշ օլան չօզ քիմսէլէր թանըրըմ: Ինկիլղճէլի ազ չօզ օգուլուպ եազապիլէն եա տա եազըլմըշը անլալապիլէն հէր կէնճ պէօյլէ-սի ֆուրսաթտան իսթիֆաատէ էտիպ, քէնտիւնին իշտի չալիւնտէ օլան էհէմմիյէթլի իքի եա իւշ գաթլալապիլիւր:

Վաթանտալարըմըզըն դըսմ ը ազամը եիր մի, եիրմի պէշ պին սէքէնէլի դասապալարտա եա տա Պօսթըն, Նիւ Եօրք, Նիւարզ, Ֆիւլատէլ Սէյնթ Լուիս, Շիքահօ, Բէնսըզ Սիթի վէ Սան Ֆրանսիսկօ կիպի սարի եիւզլէրճէ պէօյիւք շէրլէրտէ եաշամազտա եա իշտէմէքտէ տիւր-լէր: Հէր պէօյիւք դասապա վէ շէրտէ պիւրէր ումումի քիթապիւսանէ վէ գրաաթիւսանէ (փըպ լիք լայպրէրի վէ ըիթիմիլ բուլ) պուլոււնտու-լը կիպի, հէր շէրտէ պիւրէր արթ մուգիլըմ (նէվատիւրիսանէ) պուլոււնտու: Էվլէլէրիլէր ճա-պա, սօնկրաքիլէր իսէ պիւր ճիւղի տուլուլիյէ իլէ իսթիֆաատէ օլոււնտազ իշտիւն հէր վազթ ա-չըզ տըրլար: Աճէպ դա՞շ կէնճլէրիմիլ պուլոււն-տըլլարը մաշալլէրին դրաաթիւսանէ վէ քիթապ իսանէլէրիւնտէն իսթիֆաատէ էտէյօրլար: Անլէր տէն ֆաիտէլի քիթապլար ալըպ օգուլարապ (է-յէր ինկիլղճէ օգոււմազա ազ չօզ միւլթէտիւր ի-սէլէր) մալիւմաթլարընըն տաիւրէսինի նէ՝ տէ-րէճէ կէնիլլէտէպիլիւրլէր: Հէլէ նէվատիւրիսա-նէլէրտէն իսթիֆաատէ էթմէ՝ք: Անլէրին միւն-տէրիմաթընը, մէշհուր րէսմէր վէ նատիտէ էլ իշտիւնի մէշք էթմէք իշտիւն ինկիլղճէ պիւրմէյէ չաճէթ եօզ: Պալտազ գիքըր էթտիյիմ վէ տաշա սալըշարըմատըլըմ շէրլէրին նէվատիւրիսանէ-լէրինին կիրանպաշա վէ ֆիքըր Կէնիլլէտէն միւն տէրիմաթընը աճէպ դա՞շ կէնճլէրիմիլ թէմաշա էտիպ, անլէրտէն զըյմէթլի մալիւմաթլար քէսպ էթմիշ վէ էթմէքտէ տիւրլէր: Անլէր կէճէլէրի աչըզ տէյիլ իսէ տէ, հէր Կիրակի էօյլէ սօնկ-լարը հէր քէսէ մէճճանէն աչըզ տըր: Պէնճէ

Բապըն Կիւնիւնիւն պիւր դըսմընտա, տէյէլիմ էօյլէտէն սօնկրա պիւր եա իքի սաաթ, պէօյլէսի պիւր նէվատիւրիսանէտէ պուլոււնտապ անըն միւն-տէրիմաթընը թէմաշա վէ միւլթալաա իլէ կէ-չիւրմէք Կիրակիլի պօզմազ տէյիլ տիւր: Էվլտէն էվէ կիտիպ 3 եա 4 սաաթ չէնէ սալլամատան իսէ, կէօզիւնիւ, կէօնիւնիւ, ֆիքըրինի, զիշնի-նի էօյլէսի նատիտէ շէյլէրի կէօրմէք վէ անլէր հազընտա տիւշիւնտէք իլէ ֆէրաշլանտըրմազ պին գաթ էվլա տըր:

Պազը շէրլէր վէ պէօյիւք դասապալար տա հէր դըշըն սքարգօրս տէնիլէն իսթապ վէ նուլթալար վէրիւր վէ փափիլէր գաւաթը տէ-նիլէն իսանէնտէ վէ սագէնտէ (թէրէնիւմ վէ չալըր) կիւրուլլէրի ազտ էտիլիւր: Պէօյլէսի գօրս, գաւաթը վէ լէֆշըրլարըն պազըլարը ճա պա իսէլէր տէ, չօզլարըն իսթիֆաատէ էթմէք իշտիւն պիւր ազ փարա կէրէք: Վէ լաքին անլէր-տէն թաշսիլ էտիլէճէք մէնֆաաթ անլէր իշտիւն սարփ էտիլէճէք փոքանըն եիւզ գաթը տըր: Պէօյլէսի ճէմիլլէրիտէ նալարը տիւնեանըն հէր թարաֆընտա մալիւմ օլան իսթիպ, վաիլ, փիւնիսթ, մուղաննի վէ քէմանիլէրի տիւնլէ-շիպ անլէրտէն մաիլուլ օլմազ իմքեանըն իս-րիճիւնտէ տէյիլ տիւր: Սալթ պիւր գաշընըն իսիմ լէրինի զիքըր էթմէք քեաֆի — Մատամ Կալլի-Դուրշի, Մատամ Շոււման-Հաշնը, Մատամ Ֆէր րար, Իգարի, Գարուսօ, Մէքգօրմիք, Փատէ-րէվսի, Հալգէճ, Գրալալըր, Պէնկի, Գա-նուէլ, Ճէֆըրսըն, Հիլիս, Ճաուէթ, Կընսօ-լըս, Հօֆման վէ Ուալզ: Ատէմ գազանտըլը փա րանըն պիւր ճիւղի դըսմընը ալատա պիւր պէօյ-լէսի ֆամատար քիմսէլէրի տիւնլէճէք իշտիւն սարփ էտէճէք օլուրսա, պիւր տալըրընա պէսէլ օն տալըրլը մէնֆաաթ ալապիլիւր:

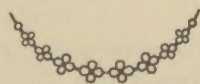
Պէօյիւք շէրլէրտէ, մէսէլա Պօսթըն, Նիւ Եօրք, Ֆիւլատէլֆիւս, Ուօշիւնիլթըն վէ Շիքա-հօ կիպի շէրլէրտէ եաշալան վաթանտալա-րըմը՝ Կիրակի սապաշ վէ ազաշամլարընտա վէ պազէն Գրիսթիւս կէնճլէր շիւքթի սալօնլա-րընտա էօյլէ սօնլարը Մ. Մ. Ամէրիգանըն էն պէլիլ վաիլլէրինի տիւնլէճէք ֆուրսաթլարը վար: Աճէպա գարիյոււնըմըտան դաշը՝ պու սօն զիքըր էթտիյիմ ֆուրսաթտան իսթիֆաատէ է-տէյօր:

Էյէր վաթանտալարըմը վաթանա ալ-տէթ էտէճէք օլուրլար իսէ, պու զիքըր էթտիյիմ ֆուրսաթլարըն եիւզտէ պիւրի պիլէ էլլէրինէ

կէջմէյնճէք տիր: Ֆուրսաթ էլտէ իքէն անլէր-
տէն միւմքին ի մէրթէպէ միւսթէֆիտ օլմազ քէն
տիրէրին մուգատտէս վաղիֆէլէրի տիր: Սօն
փէշիմանլըզ ազէն էթմէզ: Պու պէնտին մու-
հարրիւր տաիմա էճնէպիլէրի փէսէնտ էտիպ,
քէնտի միլլէթինէ ալիա օլան շէյլէրի խօրլա-
շանլարտան տէյլ տիր: Պաշգալարտա պուլու-
նան գաֆա էֆլաթուն գաֆասը տա, պիլիմքի-
լէր մանթաշ գապաղը տըր տէյնէրտէն տէ տէ-
յիլ տիր: Վէ լաքին շուրասընը պիլա թէրէտ-
տիւտ իտտիա էտէպիլիւր քի, էֆքեսար թէնէվ-
վիւրիւ վէ մալիւմաթ թէվէսսիւի պապընտա
պու տիյարըն թագտիմ էթտիյի ֆուրսաթլար՝
պու տիյարտա մէմլէքէթիմիզտէ պուլունանլար
տան եիւզ գաթ, հաթթա պին գաթ զիյատէ
տիր: Վէ պիւր էրմէնի միլլէթի հալինտէ պու
ֆուրսաթլարտան օլապիլտիյի գատար իսթի-
ֆատէ էթմէմիզ մուգատտէս վաղիֆէմիզ տիր:

Պէլքի պու սաթըրլարը օգուլանլարտան
պազըլար տէյնէքլէր, — «Ատէմ սէն տէ, սէնին
կէօնլիւն նէօնին աշընը իսթէօր: Պիզ հէր պօ-
յայը պօյատըզ տա ֆըսթըզի եէշիօ մի գալտը:
Հէլէ պիզ սէյլէտիլիմիզի պօյայալըմ տա, օ
սէօյլէտիլէրինի սօնկրա տիւշիւնիւրիւզ: Պի-
զիմ նէմիզէ՞ կէրէք նէվատիլիւնէ, քիթապ-
լանէ, կէճէ մէքթէպի, միւքեսթէպէ մէքթէ-
պի, գանսըրթլար, լսարանլար, խիթապլար,
պէլիզ վազլար: Պիզ հաթթատա պիւր իքի ազշամ
մուվիմկ փիֆշըր շօլարա կիտիպ, Չարլի Ձէֆ-
լիմ» ի եա «Սէֆիլլէր» ի սէյր էտէրսէք պիզէ եէ-
թէր»: Պունա ճէվապէն տէրիմ քի, աճըլընտա
պիւր քիմսէ սանա պիւր էլինտէ պիւր իքի տիլիմ
գուրու էքմէք, օլ պիւր էլինտէ իսէ պիւր թէփսի
տօլու տէօրթ պաշը մամուր միւքէմէլ պիւր
թաամ թագտիմ էտէճէք օլուր իսէ, սէն հաօնկի
սինի գապուլ էտէրսին: Իքի տիլիմ գուրու էք-
մէյի՞ մի: Չանն էթմէմ: Իմտի պալատէ սա-
յըշտըրտըզըմ ֆուրսաթլարը էլտէ էտէպիլիւր
իքէն, սալթ մուվիմկ փիֆշըր շօլարըլա իքթի-
ֆա էթմէքլիլին քեսըրը աօզ մը տըր: Ճէվապը
նը գարիլուն վէրսին:

(ՎԵՐ.) ՀԱՅԿ ԱՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՆԵՏԵՆ ՍՕՆԿՐԱ

Փանի տիւնեա, Փանի տէվրան,
Կիւշ էյլէ, է՛յ պէնի ատէմ,
Սէնտէն էվվէլ պիւր չօգ քէսան
Աթմըզ պու եէրլէրէ գատէմ,
Չօզլար կէզմիշ պու չէօլլէրտէ
Պուլամամըզ մարա մէրա,
Պու գարարա էնճամ սէն տէ
Կէլին, ամմա նէտէ՛ն սօնկրա . . . :

Շան ու շէրֆ քեսսէսինի
Սօնա գատար սիւզէնլէր վար .
Հըրս ու շանըն սասսընը
Սալլայրազ կէզէնլէր վար .
Պիւր գուլազ վէր նէ՛ տէյօրլար
Սիւլէյման եա Նէրօլարա,
Պաթըլ շէօհրէթ պունու անլար
Հէր քէս, ամմա նէտէ՛ն սօնկրա . . . :

Կիւվէնիւմէլ շէպապէթէ,
Միսլ ի էզհար սօլար ճէմալ .
Վէճէ ի ինսան օլուր թէպտիլ
Իլէլ էմրազ շէր ու մէլալ:
Պազ շու փիւրէ նէ՛րտէ թագաթ,
Չայիֆլէնմիշ տիւշմիշ տարա,
Էօյրէնիւր սին պունու, ֆագաթ
Բի՞մ պիլիւր քի նէտէ՛ն սօնկրա . . . :

Տիւշիւնմէյիպ ազըպէթին
Պէն ի ինսան պիզայտ եաշար,
Տօղրու եօլու սայըպ սէչէն
Չօգ տէֆալար սուրտան աշար:
Պիւր տէ պիւր կիւն նակեահանի
Ճէլպ օլունուր օլ հուզուրա,
Ֆէրեստ էտէր ֆուրսաթ հաօնի,
Փիւշման օլուր նէտէ՛ն սօնկրա . . . :

Փանի էօմիւր կիւլէ պէնդէր,
Չայիմ էճէլ րայէթ պիւմէզ .
Ինսան թիւրապընտա կէզէր,
Հիւզ պիւր պալիթտան ճանը կիւլմէզ:
Սէֆիլ ատէմ զանն էտէր քի
Փէք ուզազ տըր օլ մէզարա,
Եանըլտըլըն անլար պէլքի,
Բի՞մ պիլիւր քի նէտէ՛ն սօնկրա . . . :

է՛յ խալիզիմ, էպի Միւշֆիզ,
 Բաճմ էյլէ սէն պու գուլընա.
 Գանունլարըն օլսուն ըէֆիզ,
 Իրշատ էթսին Հազզ Եօլունա:
 Օլմասըն քի պու տիւնհատա
 Պիզպտ օլուպ ֆուրաթլարա,
 Ինճամ օլ րուզի ճէզատա
 Ուլանալըմ 'սէտէ'ն սօնկրա...

ՊԱՏ. ՅՈՎԱԿԻՄ ԳԱՅԱՆԱՆ
 (Ատանա Շէհիտլէրիմտեմ)

ՊԱՆՏԱՏ ՍԻՒՐԿԻՒՆԼԵՐԻՆՏԷՆ

(Տէվամ)

Եէրէ Պապանլը Իսրայէլ Իսրայէլեան՝ ամ-
 միզատէսի Վաճան Մինասեանտան եարտըմ իս-
 թէյօր:

Քէզա Եէրէպապանլը Մարիամ Գարօղլան-
 եան՝ տայըսը օղլու Լութֆի Սէֆէրեանտան:

Եինէ Եէրէպապանլը Գրիգոր Պալեան,
 պիրատէրի օղլու Արրաճամ իսճա Սարգիսեան-
 տան:

Յէքէլի Յակոր Յարճանեան՝ թէյզէսի օղ-
 լու Պօղոս Վարդանեանտան, վէ ամմի օղլուլա-
 րը Պետրոս վէ Աւետիս Քէօշկէր Աւետիքեան-
 տան:

Յըրնըլը Մարիամ Սէփէթեան՝ Մըսըր-
 տաքի խըսըմ Արթին Բասիլօսեանտան:

Քէզա Յըրնըլը Մարիամ Եղիա Ագպաչ-
 եան՝ Մըսըրտա զէվճի Փիլիպոս Մոքրիկեան-
 տան:

Հաճընլը Վարդան Չօլազեան՝ էմմիսի օղ-
 լու Պօղոս Չօլազեանտան:

Եինէ Հաճընլը Հաճի Արթինին գըզը Ատէլ
 Թազուրեան՝ թէյզէսի Ռաճել Նորիս Բէճէպ-
 եանտան:

Հաճընլը Էլմաս Թազուրեան՝ էմմիսի օղլու
 Սարգիս Թազուրեանտան:

Քէզա Հաճընլը Իսկուհի Ռըզեան՝ գայն-
 արը Մարգար վէ Առաքել Գալֆաեանլարտան:

Հաճընլը Վիրժին Պօյաճեան՝ ամմիսի օղ-
 լու Յակոր Պօեաճեանտան:

Եինէ Հաճընլը Յակոր Պայրամեան՝ գայն-
 արը Գրիգոր, Նորիս, Պետրոստան, վէ գարը-

սընըն էմմիսի օղլու Պատ. Տիգրան Բէճէպեան-
 տան:

Ատանալը Յակոր Ասատուրեան՝ տայըսը
 Կարապետ Սէֆէրեանտան:

Եինէ Ատանալը Սարգիս Թիւթիւնճեան՝
 Նիւ Եորքտաքի թէյզէսի օղլու Նազարէթ Ա-
 ւազեանտան:

Ատանալը Սաճակ Եէթէրեան՝ պէրատէրի
 Պօղոս Եէթէրեանտան:

Այնթապը Մասէրէճի Նազարըն գըզը Ա-
 րուսեակ Պըչազճեան՝ տայըսը Արթին Պըչազ-
 ճեանտան:

Մարաշը Սամուէլ Էօրէնճեան՝ պիրատէր-
 լէրի Պաչէր վէ Մկրտիչ, վէ էմմի օղլուլարը
 Գեղամ վէ Համրարճում էօրէնճեանլարտան:

Ձէյթունլը Փանոս Չալըզեան՝ Մըսըրտա-
 քի Ձէյթունլը Նշան Առաքէլեանտան:

Եինէ Ձէյթունլը Յարութիւն Աչըզ Գալայ-
 ճեան՝ Աւետիս Աչըզ Գալայճեանտան:

Ձէյթունլը Նազարէթ Պալճեան՝ Մըսըրտա
 Հալասը օղլու Բուրէն Չազըրեանտան:

Քէզա Ձէյթունլը Նազարէթ Պալճեան՝ ազ-
 րպասը Գալպաճը Կարապետ Տիրացուեանտան:

Ձէյթունլը Գէորգ Չազըրեան՝ էմմիսի օղ-
 լու Բուրէն Չազըրեանտան:

Գայսէրիյէլի Հաճի Յարութիւն Չարճիր-
 ճեան՝ գայնը Գրիգոր Մազլուճեանտան եար-
 տըմ իսթէյօր:

Պու զաթլարա մէքթուպ վէ ազէէ կէօնտէ-
 րիլէպիլը՝ Պազտատտա Էրմէնի Առաջնորդա-
 րանը վասիթասըլէ, care of Armenian Church
 Bagdad, Mesopotamia.

* * *

Ինկիլիզին Մէսօփօթամիա վէ Պաղեստին-
 տէքի սօն Ֆիւթիւլաթլարը էսնասընտա էսիր
 ալընան Թիւրք օրտուլարը իչինտէ 5,000 նէ-
 ֆէր Էրմէնի պուլունտուլը խապէր վէրիլիյօր:

Քէզա Պաքուտան ալընան պիր խապէրէ
 կէօրէ՝ Համատան Պաղտատ խաթթը իւզէրինէ
 20 պինտէն գիյատէ Էրմէնի գաչկընլարը պու-
 լունտուպ պունլարա Ինկիլիզլէր եարտըմ էտէյօր-
 լար: Պաքու վէ ճիվարընտան շիմտիլէ գատար
 գաչըպ Աճէմիսթան, Շիմալի Գաֆգազիա վէ
 տաճա էօթէլէրէ իլթիճա էթմիչ Էրմէնիլէրին
 սայըսը 200 պինէ եազըն տըր տէյու ըրփօրթ
 էտիլիյօր:

«ԿԻԼԻԿԻԱ» ՂԱԶԷԹԱՍԸՆԱ ՏԱԻՐ

Կէլէճէք 1919 սէնէսի իշիւն սիփարըշար պաշլատը: Իտարէ թարաֆընտան իիթար օլունուր քի, կիւն կէշիրմէյէրէք պիր քարտ իւն սըփարըշընըք վէրէսինիդ:

«Կիլիկիա»նըն սէնէլիյի իւշ տօլար (\$3) օլտու: Շիմտի փարա կէօնտէրմէյին, անճադ սըփարըշարընըք վէրին: Եէթէր գատար սըփարըշար օլտուը կիպի իլան էտէրիդ, տէրհալ փարալարը կէօնտէրիւսինիդ:

Իքրամիյէ լիսթասը Հազըրլանըօր, էսքի վէ եէնի Հէր պիր ապօնէյէ՝ փարալը թէէտիյէ էթտիյի կիպի՝ պու լիսթատան իսթէտիյի պիր չէյ իքրամ կէօնտէրիւսինիդ տիր:

Հալա պու 1918ին ապօնէ պէտէյինի վէրմէ միշ օլանլարա մէքթուպլար կէօնտէրտիք: Մէք թուպ ալանլար տէրհալ՝ \$2.05լիք պիր չէք եախօտ Մընի օրտըր, եախօտ փօսթա փուլը եատա ընէիսթըրը մէքթուպ իշիւնտէ փարա կէօնտէրսինիէր:

«ՍԱԼՆԱՄԷ» Փաիտէլի պիր քիթապ տըր: Ապօնէլէրիմիդտէն Հալա ալմամըշ օլանլար՝ 54 սէնթ Փազլա կէօնտէրիւսինիէրէք քէնտիլէրէ պիր նուսիէ մաֆլ էտէրիդ: Ալանլարըն ճիւմլէսի մէմնուն տըրլար:

Պու սէնէնին սօն իքի ալարընտա մէսարի ֆաթ իշիւն պիւթիւն իւմիտիմիդ պագիյէլէրտէ տիր, ումարըք քի տօսթլարընըք պիդի խէճիլ տիւշիւրմէյէճէքլէր: Պու տէֆա պագիյէլէրի, վէ կէլէճէք 1919 սէնէսի իշիւն սըփարըշարընըք պէրլէօրուք:

Պիդտէն մէքթուպ ալմայանլար պիլսինիէր քի, քէնտիլէրին պիդէ պօրճու եօգ տըր: 1918 տէ թէտիյէ էտէլէրէ մագպուլ (րիսիթ) կէօնտէրմէլի իտիք, աճընըրըք քի եափամատըք, լաքին 1919 իշիւն եափամատըք:

ԵՕՉՂԱՏԼԸԼԱՐԱ ԽԻԹԱՊ

Ամէրիկատա միւթէմէքքին Եօզլատըլար արասընտա Փարզը մագսէպլէրլէ թէշիւն էտիւմիշ շիրքէթլէրի պիրլէշտիրմէք իւզրէ Մայիս 11—12, 1918տէ՝ Ֆիլատէլֆիատա պիր Մօւրախիսալար Մէճլիսի (Պատգամաւորական Ժողով) իճթիմա էյլէտի:

Մէգքիւր Մէճլիսիէ Ֆիլատէլֆիա, Նիւ

Եորք վէ Պօսթոն մուրախիսալարը Հազըր իտիլէր, (Շիքաօ Շիրքէթի մէսաֆէնին ուզադըք սէպէպիլլէ մուրախիսա կէօնտէրմէյէլ տիր) վէ պուլար պատ էլ միւզաքէրէ գարար էթտիլէր քի, միւթէնէվիլի շիրքէթլէրիմիդ՝ եէնի պիր թէշիւրթլէ «Եօզլատի Միացեալ Ընկերութիւն» իսմիլլէ թանըլալ, մաՀալլի շիրքէթլէր պուլուն շիւպէլէրի մագսմընտա գալսընլար:

Իշպու Միացեալ Ընկերութիւնըն մագսէտի՝ պու տիյարտա պուլունան ումում Եօզլատըլարը տաիլէ ի թէշիւրթա ալըպ, մատտի վէ մանէվի պէօյիւք պիր Հասըլաթ մէյտանա կէթիրմէք, վէ պուլունուշա Եօզլատ վէ ճիվարընտա պագի գալան վէ մէնֆիտէ պուլունան վաթանտաշլարընըք իշթիյաճաթ ը մատիլէ, մանէվիլէ վէ իւմիլէսինէ միւնասիպ վագթը եէթիշտիլինտէ՝ խըտմէթ էյլէմէք տիր:

Մէճլիս ի Մուրախիսա՝ «Եօզլատի Միացեալ Ընկերութիւն»ա մախսուս պիր գանունանմէ եափտը, վէ Մէրքէզի Իտարէ Հէյէթի (Կեդրոնական Վարչութիւն) տաիլի ինթիլասպ էյլէտի, քի պու Հէյէթ՝ շիրքէթին ումումի իտարէսինէ տիդգաթ, վէ Փարզըլ շիւպէլէրի եէքտի կէրիլլէ ալագատա սագլամաղա զալընթ էտէճէք տիր:

Մէրքէզի իտարէ Հէյէթի պու միւնասիպէթլէ պիւթիւն վաթանիլէրվէր Եօզլատըլարը տալլէթ էտէր քի Հալա «Եօզլատի Միացեալ Ընկերութիւն»ըն պիր շիւպէսինէ մէնտուպ օլմայանլար՝ քէնտիլէրէ եազըն պիր շիւպէ իլէ ալագայա կիրիպ, պու մուգատտէս մագսէլին թէրագըքը իշիւն քէնտի Հիստէլէրինի կէթիրմէյէ Հիւմմէթ էյլէսինիլ:

Թաճիլ էտիլիդ, Եօզլատըլար, մուսվէնէթ կիւնիւնէ չօգ գալմատը:

Պիր կէօնէ մալիւմաթ իշիւն աթիտէքի էտրէսլէրտէն Հէր Հանկըսընա միւրաճաթ օլունուրսա, մէմնունիլլէլէ ճէվապ վէրիլի:

P. D. Ougourlian, 554 N. 17th Street, Phila., Pa.
L. A. Arslanian, 225 Fifth Ave., New York, N. Y.
L. A. Tafrahan, 759 Mass. Ave., Boston, Mass.
H. M. Hanjian, 1006 East 63rd St., Chicago, Ill.

Եօզլատի Միացեալ Ընկերութիւնըն Մէրքէզի Մէճլիսի իտարէսի թարաֆընտան,

Բէիս

Քեաթիպ

ՅԱԿՈԲ ԳԱՊԱԳՃԵԱՆ Զ. Տ. ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ՊԱՀՐԻՅԷ ԳՈՒՎՎԷԹԻՆԻՆ ԹԷՍԼԻՄԻ

(Պու պեմտ կեյեմ նուսխետեմ գալմբե տըր)

Պիր դաչ Հաֆթատան պերու դազեթալարտա չանլանը պ տիլլերտե սեօյլենմեքտե օլան SURRENDER թապիրի՝ Նոյ. 11 տէն իթիպալէն գուվլէտէն ֆիլիլէ կէլմիշ պիր միւճիլգէ Ի աճիպէ Հալինտե թէՀաղգուզ էտէյօր:

Ալման ամանա կէլէրէք թէսլիմիլէթին պէյազ պալարաղըն օլ կիւն չէքտի, վէ Միւթթէֆիլլէրին 35 շարթլարընա ամին տէտի: Անտէն պերու surrender իշը՝ նիղամը սաաթ կիպի իշ-լէյիպ իլէրի կիտիյօր:

Հաֆթանըն իլքինտէն պերու թէսլիմիլէթին իքի ամէլիյաթը՝ կէլէճէք վազըթլարըն թարիխինտէ պիրէր եատիկեար Ը աղիմ օլմագ իւզրէ իճրա օլունտու: Պիրի՝ Միւթթէֆիլլէ օրտուլարըն իլէլլէճէսի վէ օ նիսպէթտէ Ալմանլալըն կէրի չէքիլմէսիլլէ, ապտէճէ գապթ օլուն մուլ եէրլէրին տիւշմէն էլինտէն ալընմասը, վէ տիկէրի՝ Միւթթալէք շուրուլթընա կէօրէ Ալմանըն գուվլէ Ի պահրիլէսինին Միւթթէֆիլլէրէ թէսլիմիլ:

Քալըր վէ Թիրիից կիպի Հէճալմէլէրի տաիմա թէքէրրիւր էտէլլէրտի քի, «Ալմանըն միւթթապէլի տէրեատա տըր»: Պունուլլէ տէճէք իսթէրլէրտի քի, ինկիլթէրլանըն պահրիլէ գուվլէթիլլէ րէգապէթ էտէպիլլէճէք վէ տիւնեանըն գուվլէթիլլէ մէյտան օգուլապիլլէճէք տօնանմալարը վէ զըրիւլարը Հէմ տէ սըպմէրինլէրի օլմալը:

Սալթ պու մագսէտ իշիւն սօն 15—20 սէնէտէ քիւլլիլլէթիլլէ միլիօնլար թախսիս էտէրէք, եէնի ուսուլտա մէֆրէթ տրէտնօթլար, զըրիւլար, քրաւագթօրլէր վէ դալրի Հարպ սէֆինէլէրի ետիտըրըպ սուլա էնտիլրտիլլէր. վէ արթըք րադիպլէրլէ շարիլըճանըն վաղթը կէլտի զիւլիլլէթիլլէ մուհարէպէ աթէշիլլէ թուլթուլտուլար:

Քալըրըն վիւնը՝ Պահր Ը Շէմալտէ ինկիլլին գուվլէ Ի պահրիլէսինին քէօթիլլէտիքտէն սօնկրա աչըք տէրեատա չըգըպ տիւնեայա մէյտան օգուլմագ, վէ իւմանլարտա կիւրիլլ-

թիւսիւնիւ իշիտէրէք ինկիլլինէ չէքիլլէճէք օլան սաիր մէմալիքտէն Հէր իսթէտիլլինին սահիլլէրինէ հանաչըպ էմրինի օրալարտա նաֆըզ զըլտըգտան սօնկրա, եիւզիւնիւ օգիւնօլարըն էօթէսինտէքի Ամէրիգա զըթասընա չէվիլմէք, վէ անա տա պիր տէրս վէրմէք իտի:

Պէօլլէճէ տէրեալարա Հաքիմ օլտուգտան սօնկրա, էվրօիա, Ասիա, Աֆրիգա վէ Ամէրիգա՝ քէնտիլլին միւթթէմիլլէքաթը իմիլլէր կիպի, անլէրին թիճարէթիլլէ էլլինէ կէշիլլէպ, տիւնեանըն սէրվէթիլլէ Պէրլինէ ազըթմաթ խիւլիսաը իլէ իւֆիլլէյիպ քէյֆիլլէնմէքտէ իտի: Փաղաթ Շէրիք Մուհարրիլիմիլին եաղտըզը կիպի «Էվմէքի Հիսապ վազարա ուլմատը»:

Քալըր կէօթիւնիւ կէրէրէք «պիղիմ միւթթապէլիլլէ տէրեատա» տէր իքէն մէյլէր պիր լուղէթ էքաիք գուլլանըր իմիշ, տէյէճէք եէրտէքի «պիղիմ միւթթապէլ խալապիլլէթիլլէ տէր եատա» օլաճագ: Վէ պու Հաֆթա վուգու պուլան չէյ՝ ԽԱՐԱՊԻՅԷԹ տէյիլ տէ՝ եա նէ՞ տիր:

Ալմանըն գուվլէ Ի պահրիլէսինին չիչէյի օլան 21 Հարպ սէֆինէլլէրի, 40 տան զիյատէ սըպմէրինլէր, վէ 50 գատար ախէր սէֆինէլլէր՝ քէմալ Ը թէմքին իլէ Միւթթէֆիլլէրէ թէսլիմ վէ ինկիլթէրա լիմանլարընա նապլ օլունտուլար: Ինկիլլ, Ֆրանսըզ վէ Ամէրիգան զըրիլլէլար Հաղըր օլտուլարը Հալտէ, Ալման դաիտանլարը քէնտի կէմիլլէրինի կէթիլլէպ պիրէր պիրէր էլլէրիլլէ թէսլիմ էթտիլլէր:

Չըրիլլարտան պիրինին իսմի «Քալըր», պիր դալրիսինին իսմի «Քալլէրին», տիկէր պիրինին իսմի «Վէլի ի Ահա Վիլլէլլ», վէ պիր պաշգասընըն իսմի՝ «Հինտէնպուրիկ» օլտուլը Հալտէ, տէմէք քի, Ալմանիս գուվլէթիլլէ ատը սանը, վէ չէրէֆ ու չանը իլէ կէթիլլէպ, պիրազ էվլիլ թահգիր օլունան տիւշմէնլէրին ալաղլարը ալթընա գօնմուշ օլտու:

Նէ՛ չարէսիլլ զիյան, նէ՛ օնուլմալ գալիլլիք, նէ՛ պէօլիլլէ իւճալլէթ, վէ նէ՛ մանատար տէրս: Պու Հաֆթա վազըր օլան իշպու Հատիսէ՝ տէօրիլ սէնէլլէք մուհարէպէ տէվրանընըն էն պէլլի վազըրաը Հալինտէ եազըլապ կէլլէճէք նէսլլէրէ թէպիլլէ օլունտագ տըր: Չաթէն թամմ սըրրէմտըր օլուր իքէն, ինկիլլ Ատմիլալընըն զըրիլլսընտա պիր րէսսամ՝ կէշիլլ տէօնէն չէլլէրին թատիլլինի ալմագտա իտի:

Ումարըզ քի, չօղա վարմագտան օլ րէսմի կէօրէճէլիլլ, վէ խալալի մանգար՝ կէօգ սէյրա-

նըլա պիրելչիպ, պիզէ պիւտիրէճէք քի Ալմանըն տիւշիւշիւ նէ՝ պէօյիւք օլտու:

Ալմանըն գուվվէ ի պահրիյէսի պէօյլէճէ խարապ օլտուգտան սօնկրա, միւսթէմիլքեաթ մէսէլէսի քէնտիրիլինտէն պիթմիշ օլտու: Տէրեալարտա սէյր ու սէֆէր վէ հուտուտլարը մուհաֆազա էտէճէք զըրիւլըար վէ կէմիլէր էլտէն կիթտիյի հալտէ, խարիճ ի մէմլէքէթլէր լէ թիճարէթ օլամադ: Փայասա փիրինճէ կիտէքէն էվտէքի պուլլուրտան օլմադ տէրլէր պունա:

Ինկիլթէրրա կիպի տէրեատա գուվվէթլի պիր տէվլէթ իլէ ըհապէթէ չըգար իքէն, հազըրընտան տախի օլտու: Պու միւնասիպէթլէ անլաշըլտը քի, պունտան էվվէլ պահր և Շէմալիտէ Ինկիլդ զըրիւլըարը իլէ օլան չարփըշմատա Ալման փէք չօդ շէյ զայ էյլէմիշ տիր: Օլվազըթ զանն օլունտուղը կիպի հէման պիրադ չարփըշպ կէրի շէքիլմէք օլմաշըպ, իլլա Ալմանըն էփէյի զըրիւլըարը զէտէլէնմիշ տիր:

Պիզ պու պէնտի գալէմէ ալմադա պաշլատըրմըզտան պէրու 30տան զիյատէ սըպմէրինլէր տահա Միւթթէֆիլէրէ թէսլիմ օլունմուշ վէ սաշը 130ա չըգանատէք փէյ տէր փէյ կէթիրիլիպ թէսլիմ էտիլէճէք, վէ պէօյլէճէ Ալմանըն իթթիխարը օլան շէյ անըն մէզէլլէթի օլմադ տըր:

ՄԻԻՍԱԼԷՀԱ ԳՕՆՖԵՐԱՆՍԸ

Միւսալէհա Գօնֆէրանսընա Մ. Մ. Ամէրիգա թարաֆընտան կիտէճէք օլան մուրախխասլարըն լիսթի իքմալ էտիլէրէք, տիւնքիւ Ուրբաթ (Նոյ. 29) կիւնիւ Բէիս Ուիլսըն թարաֆընտան ըսմէն իլան էտիլտի: Անլէր պէր վէճէ ի աթի տիր.— 1. Բէիս Ուտրօ Ուիլսըն քէնտիրի, 2. Գապինէ ազասընտան Սքէյք Սէֆրիթէրի (Խարիճիյէ Նազիրի) Բապըրթ Մ. Լէնսինկ, 3. Բէիսին Միւշափիր ի Մախսուսը Բըրնըլ ի Մ. Հաուս (քի չիմտի Փարիզտէ տիր), 4. Սապըգ Ժրանսատա Ամէրիգա Սէֆիրի Մր. Հէնրի Հուսյթ, վէ 5. Ճէնէրալ Թէսքըր Հ. Պիս:

Բէիս Ուիլսըն Գօնֆէրանսըն թէքմիլ միւտտէթինտէ Փարիստէ տուրամաշըպ, իհթիմալէն պիր գաշ հաֆթատան կէրի կէլէճէք. վէ քէնտինին հէրինէ Հարպիյէ Նազիրի Մր. Պէյքըր կիտէճէք տիր: Պու ինթիխապընտա Բէիսի ազ

չօդ քրիթիքա էտէնլէր օլույօր իսէ տէ, մուճարիլէյ պիր խաշլի միւթալէա վէ միւզաքէրէտէն սօնրա պու աուըմը ալմըշ օլարադ ումարըդ քի ինթիխապ օլունանլարտան հէր պիրի՝ Ամէրիգանըն Տէմօքրասի ըուհընը իպրազ վէ թէրվիճ էթմէքաէ Բէիս իլէ քէմալ և ահէնկտէ իշլէյէրէք մէմլէքէթին ալգուսընը հէրինէ կէթիլէճէք տիր:

Մուհարէպէնին իմրասը վէ նէթիճէսի Միւթթէֆիլէրէ միւսաիտ պիր շէքլտէ ինթամա կէլտիքտէն սօնրա, տիւնեա հասրէթ իլէ պէքլէյօր՝ տիփլօմաթլըղըն մէյտանա կէթիլէճէյի միւսալէհա գարարլարընա: Մուհարէպէ իշպու Գօնֆէրանսըն թէշքիլէ պիր վասիթա օլտըրը հալտէ, անըն միւսմիր հա մուզիրը օլմա՝ը Գօնֆէրանսըն իմրաաթընա կէօրէ հիւքմ օլունանադ տըր: Պու գատար էհէմմիլէթի հալպ պիր թէճէմմիւ հէման հէր շէյի պիրտէն հալ էտէճէք տէյու մէմուլ էտէմէդ իսէք տէ, իլթ տէֆա մէպտէլէր հազընտա պիր իթթիֆազա կէլինմէսի չարթ և մութլազ տըր:

Բէիս Ուիլսընըն տա պիր չօդ կիւճիլէքէրէրադմէն Մուլ Հօնֆէրանսընա պիզգաթ կիթմէսի Լօյտ Ճօրճ վէ Բլէմանսօ իլէ պաշը պաշա վէրիպ, պու ումուճի վէ խաշը փլանը թէրթիպ վէ թէրվիճ էթմէք իշիւն տիւր: Պիր քէրէ՝ Միլլէթլէրին իթթիհատը, աշըգ տէրեալարըն սէրպէսթլիյի, պօլշէվիդ թէքլիքէսինին մէնի, ուֆադ միլլէթլէրին հուգուզը, խիլաֆ և նիգամ ճէնք էտէնլէրին մուհաքէմէ վէ թէրտիրի կիպի ումուճի նօթթալարտա իթթիֆադ հասըլ օլուրսա, պունլարըն թէֆէրրիւաթընը սօնրա թէրթիպ էթմէք գօլայ օլուր:

Ամէրիգատա Ազգաշին Միւթթիւնըն զամրէթի, էվրօփատա Ազգ. Պատուիրակութիւնըն ճէհտի, վէ ումուճ Կաթողիկոսըղըն վէ Միլլէթին ալգուսընա կէօրէ էրմէնի մէսէլէսինի միւնասիպ եօլտա փրօփականտ էտէրէք Միւսալէհա Գօնֆէրանսընըն հուգուրընա չըգարմադ պիզիմ էն մուգատտէն վէ էն նազիք Փարզըմըզ վէ տէհրլէրտէ պիր տէֆա անճադ էլէ կէլէճէք Փուրսաթըմըզ օլարադ, քէմալ և տիգաթ վէ տուա իլէ, իթթիհատ վէ իման իլէ իշլէյէճէք վազըթ տըր:

Պու թէշէպպիւստէ պիրազ կէճէ գալմըշ իսէտէ, հիշ Փուրսաթ Ֆէվթ էթմէյէրէք իշլէնիրսէ, մազսէտ հէրինի պուլուր տէյու իւմիտ էտէրիք: